

Boganmeldelse: Det du ikke ved får patienten ondt af

Bogens styrke er de mange cases som fortælles og kommenteres. Cases er taget blandt de 2.500 patienter, som har været udredt på Indvandrermedicinsk Klinik, siden den blev oprettet i 2008.

af Anne Nielsen, speciallæge, ph.d.

*Morten Sodemann, Det du ikke ved får patienten ondt af – Tværkulturel klinik og kommunikation i mødet med etniske minoritetspatienter, eget forlag, ISBN 978-87-972683-0-8. **Gratis fra internettet på:** ouh.dk/dwn770311*

Morten Sodemann er professor, ph.d. og speciallæge i infektionsmedicin på Indvandrermedicinsk Klinik, Syddansk Universitet i Odense Universitets Hospital.

Bogens styrke er de mange cases som fortælles og kommenteres. Cases er taget blandt de 2.500 patienter, som har været udredt på Indvandrermedicinsk Klinik, siden den blev oprettet i 2008.

Bogen har især fokus på kommunikation – især fejlslagen kommunikation, ofte pga. manglende brug af tolk. "Brug tolk til ligeværdig kontakt og fælles ramme – modersmål er nøgle & målestok til forståelse". Et andet grundlæggende problem kan være sundhedspersonernes generaliseringer og fordomme om minoritetspatienter, fx at smerterne nok er psyko-somatiske, og at der nok alligevel ikke er noget, der hjælper, – og at det skyldes "kulturen". Og at mange flygtninge kommer med voldsomme traumer, de ikke har talt om eller fået behandling for, er blot et eksempel på, at lægen tit ikke ved nok om patientens baggrund. Mange har PTSD^[1] efter katastrofe oplevelser som her:

Side 130 "Case 3.

- 55-årig kvinde fra Mellemøsten: migræne gennem 10 år, ingen muskel kraft, smerter i alle led og depression. Orker ikke børnene. Opgivende. Egen læge skriver at der ikke er fysisk abnorme fund, normale blodprøver, og at patienten er set af privat neurolog og gynækolog.
- Patienten arbejdede i hjemlandet som dommersekretær. En militssoldat dræbte en niece mens hun var tvunget til at overvære det. Kom til Danmark som flygtning og lærte hurtigt dansk og fik arbejde i en daginstitution. Patienten blev sygemeldt den dag der startede en ung mandlig medhjælper med skæg.
- Patienten fortalte at manden mindede om den soldat der havde dræbt hendes niece i hjemlandet. Patienten kom aldrig tilbage på arbejdsmarkedet, mistede

- **Kommentar:** Betydningen af en grundig anamnese med udgangspunkt i livshistorien understreges. Flygtninge der markant ændrer adfærd eller pludselig udviser isolationstendens bør mistænkes for retraumatisering.

Patienten ser ofte tingene på en anden måde, end lægen gør, derfor må lægen være nysgerrig, inddrage patienten og spørge, når han kan se, at patienten ikke er med. Kort sagt tage patienten alvorligt, for patienten har tit nøglen til løsningen hos sig selv.

Selv om tolk er nødvendig i de fleste tilfælde, anvendes tolk alt for lidt i dag. Det skyldes ikke kun, at det kræver ekstra tid, men også tolkegebyrer, som patienterne normalt selv skal betale. Fra sommeren 2018 skal minoritetspatienter bosat i Danmark i over 3 år, betale dyre gebyrer for tolk: ved indlæggelse 1675 kr., dog 987 kr. for videotolk, ved tolkning til en samtale på sygehus el. praktiserende læge: hhv. 334 kr., dog 191 kr. for videotolk. Regeringen begrundede det med, at gebyret ville "øge incitamentet til at lære dansk" og styrke udlændinges integration i Danmark. Cirka samtidig blev der indført deltagerbetaling for danskundervisning, hvilket betød, at færre var på uddannelse, og ifølge Integrationsbarometret faldt andelen af indvandrere, der slet ikke eller sjældent oplevede problemer med deres danskundskaber, fra 56% i 2018 til 50% i 2019.

Loven blev vedtaget trods modstand fra KL og Danske Regioner og samtlige fagforeninger for sundhedsprofessionelle. Tidligere var en lov med lavere gebyrer blevet trukket tilbage, da regionerne spildte en masse penge og medarbejdertid på det, og flere blandt minoriteter undlod lægebesøg.

Mange studier viser, at manglende adgang til tolk bl.a. resulterer i: stressede læger, brug af lægevagt og skadestue frem for egen læge, unødvendige indlæggelser, dårligere rådgivning om bivirkninger til medicin, medicindoseringsfejl, større tendens til at ophøre for tidligt med den. Desuden risiko for alvorlig fejlbehandling og for at overse sygdom, da man ikke får en ordentlig sygehistorie, ringere behandling af astma, sukkersyge og smerter, senere indsættende behandling af kræft og demens. Alt det følger af, at patienten ikke bliver inddraget og forstået. Sund fornuft tilsiger, at man afskaffer tolkegebyrerne straks! Men trods Corona finder regeringen udlændingestramninger vigtigere end sundheden i Danmark!

Sodemann skriver, at der under epidemien med svineinfluenza i 2009 – 2010 ikke blev udarbejdet oplysningsmaterialer på fremmedsprog i Danmark, hvilket medførte mange myter om influenzaen og dens smitteveje og skepsis over for vaccinen i minoritetsmiljøet. Under Covid-19 epidemien blev der brugt tegnsprogstolk ved Statsministerens pressekonferencer, men talerne og reglerne blev ikke oversat til andre sprog, folk, der ikke kunne dansk, måtte selv finde oversættelsesmuligheder, sagde statsministeren. Sundhedsstyrelsen havde dog udgivet pjecer på en del sprog efter et par uger. Siden sørgede Mino Danmark støttet af private fonde for oversættelse af plakaten med de 5 råd fra Sundhedsstyrelsen til 30 sprog på <http://mino.dk/covid19> og andet materiale og resumeer fra pressemøder blev oversat – indtil midt i juli. Også på <http://www.ouh.dk/wm486604> – IMKs webside er der materiale oversat til 14 sprog. Dansk Flygtningehjælp fik i april – juni med privat støtte oprettet hotlines, man kan ringe til på 15 sprog på coronadenmark.dk – og nu genoptaget fra december med fast daglig spørgetid betalt af Sundhedsstyrelsen

store udbrud, bl.a. grundet mange borg- og arbejdsløshed, ligesom der har været flere udbrud på et uddannelsescenter.

Der er både engagement, overvejelser, viden, råd, spændende cases og empati i denne bog, – men den er for stor og for tæt skrevet som lærebog! Med bogen har Morten Sodemann ville give os næsten al den viden fra litteraturen og erfaring, han har fået gennem IMK's arbejde, på en gang!

Bogen er skrevet med små typer, lange linjer og 7 mm kant ved siderne. Figurer og tabeller kunne være mere tydelige og læsbare! Der er rigtig mange lange sætninger, og der er sparet på afsnit, blanke felter, overskrifter inde i kapitlerne, tegninger og fotos. Der er jævnligt opremsninger af så mange forhold, at det er svært at holde fokus, huske og følge med, og ofte nogle digressioner på vejen! Der mangler også en læsevejledning, en specificering af målgruppen, ligesom et index evt. kan lette læsningen.

Jeg vil ønske, når Covid-epidemien har taget af, at Morten Sodemann kan få midler til at blive købt fri et antal måneder og med hjælp fra en grafiker kondensere det vigtigste af indholdet i bogen ned til en mindre og overskuelig bog! Nemmere at læse, med lidt mindre information. Til læger og andet sundhedspersonale og som lærebog for lægestuderende.

I så fald kan denne aktuelle store bog især anvendes:

- som dokumentation for alle de vanskeligheder, som den manglende brug af tolk har medført for patienter og læger, så politikerne kan genforhandle alt, der har med tolkning og information at gøre,
- som vejledning, der kan læses i små bidder, for læger med mange kontakter med minoritetspatienter
- for forskere med masser af inspiration fra cases og med en meget grundig gennemgang af relevant litteratur især på feltet om læge-patient-kommunikation.

[1] PTSD: post traumatisk stress syndrom, en tilstand der kan opstå efter en katastrofelignende begivenhed. Der er ofte forhøjet alarmtilstand, svækket energi, koncentrations- og hukommelsesproblemer, søvnproblemer, dagdrømme om traumet, og undgåelse af noget, der minder om det.

[2] Et røntgenbillede af brystkassen viste forstørrede lymfeknuder i mellemrummet mellem lungerne, som her er tegn på sygdommen sarkoidose, som kan give hoste, åndenød og træthed.

FORRIGE

Anmeldelsen af Skyggen fra Berlin

NÆSTE

Indvandrerdrengens lykkelige minut

Læs også

**Naalagaaffeqatigiinneq
Rigsfællesskab**

Hele tidsskriftet som pdf
3. november 2021

**Rigsfællesskab
Naalagaaffeqatigiinneq**

**Naalagaaffeqatigiinneq
Rigsfællesskab**

Indholdsfortegnelse
28. september 2021

**Rigsfællesskab
Naalagaaffeqatigiinneq**

Siulequt / Forord
28. september 2021

Union (VerdensKulturCentret),
Nørre Allé 7, 2. t.v.
2200 København N

📞 Pressekontakt: 42 33 19 69
📞 Kasserer: 42 33 19 68
✉️ sos@sosracisme.dk

👤 Persondatapolitik
📖 Minileksikon
📅 Tidsskriftet SOS Racisme

